

Till
SocialdepartementetDatum
2026-01-09Ert diarienummer
S2025/02039Diarienummer
KS-2025-00901

Yttrande över Socialdepartementets remiss: Utkast till lagrådsremiss För barns rättigheter och trygghet – en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga

Sammanfattande inställning

Kungsbacka kommun välkomnar att remissens förslag stärker barnets ställning som rättighetsbärare. Förslaget innebär ett viktigt steg mot en lagstiftning som speglar barns och ungas behov av skydd, stöd och trygghet samt tydliggör barns delaktighet och trygghet. Kommunen har dock ett antal synpunkter och funderingar kring sådant som skulle behöva förtydligas för att ansvarig nämnd ska kunna genomföra sitt viktiga uppdrag på ett effektivt sätt och att de barn och unga som berörs ska få det skydd de har rätt till.

Kungsbacka kommun vill också understryka att den korta remisstiden riskerar att få negativa konsekvenser för de barn och ungdomar som berörs av lagstiftningen eftersom remissinstanserna inte ges möjligheter att varken analysera förslagen i den utsträckning som skulle behövas med den här typen av lag eller behandla remissen enligt de ordinarie rutinerna där det för Kungsbacka kommuns räkning är kommunstyrelsen som ska ta ställning till kommunens yttrande.

Kommunens inställning i detalj

Avsnitt 8.1 Omhändertagande för vård på grund av anknytning

Kungsbacka kommun instämmer i konstaterandet att det finns behov av en reglering som innebär att ett barn, utifrån den risk för skada som en separation från familjehemmet kan innebära, kan stanna kvar där under tydligt reglerade former, både tillfälligt och på längre sikt, trots att de förhållanden som omhändertagandet ursprungligen grundats på inte längre innebär en påtaglig risk för barnets hälsa.

Kommunen kan dock konstatera att de förslagna förändringarna innebär ett systemskifte i lagstiftningen om vård av barn och unga. Som nämns i lagrådsremissen är det fråga om en skyddslagstiftning, men som sådan är den också tvingande. Såsom förslaget i 3 kap § 5 är konstruerat blir konsekvensen att vårdbehovet som barnet eller den unga har, som omhändertas enligt paragrafen, är att bo i ett specifikt familjehem på grund av relationen till familjehemmet.

Kommunen har inga invändningar mot förslaget som sådant. Dock finns det risker med att använda ett inom barnpsykologin vedertaget begrepp för att beskriva relationerna som barnet har skapat. Begreppet anknytning och vad som menas med det behöver förtydligas ytterligare i lagstiftningen. Begreppets användning inom barnpsykologin för att beskriva framförallt mycket små barns anknytning

till sina föräldrar eller andra vuxna i dess närhet riskerar att prägla förståelsen av vilken typ av anknytning som lagstiftaren avser.

Kommunen instämmer i bedömningen att den nya grunden endast ska gälla familjehemsplacerade barn, men ställer sig också frågande till varför vård på grund av anknytning inte kan anges som grund om det sker på frivillig väg. Vad händer till exempel om barnet eller den unge vårdas enligt SoL på frivillig väg och grunden för omhändertagandet upphör. Barnet kan ju även i dessa fall ha skapat relationer och anknytning till sitt familjehem och om samtycket till vården upphör, kan socialnämnden då i efterhand ansöka om vård enligt anknytning?

Avsnitt 8.2 - Omständigheter att särskilt beakta vid prövning av om omhändertagandet ska fortsätta

Vid en prövning av om förutsättningarna för omhändertagande för vård på grund av anknytning är uppfyllda ska ett antal parametrar bedömas, däribland familjehemsföräldrarnas inställning till och förmåga att fortsatt vara familjehem, barnets inställning, barnets relation till familjehemmet, vårdnadshavare och syskons inställning, barnets förankring i sin sociala miljö, barnets ålder och placeringstid.

Kommunen saknar dock ett resonemang och en fördjupad analys av situationer där barnet, med beaktande av de listade omständigheterna, har en stark anknytning, men där familjehemmet av olika skäl saknar möjlighet eller förmåga att fortsätta sitt uppdrag. Kommunen menar att sådana situationer bör utredas och förtydligas ytterligare. Detta för att undvika rättsligt och praktiskt tveksamma situationer där vården upphör enbart på grund av att familjehemmets uppdrag avslutas, trots att en hemflytt bedöms vara skadlig för barnet av andra skäl än problem i hemförhållandena.

Avsnitt 15.1.1 - Omhändertagandet ska upphöra när det inte längre behövs

Kommunen bedömer att det i vissa situationer skulle kunna uppstå oklarheter kring när, eller om, ett omhändertagande på grund av anknytning inte längre behövs. Ett av huvudsyftena med den nya bestämmelsen är att skapa bättre skydd mot skadliga hemflyttar. Om familjehemmet i ett sådant fall, av någon anledning, upphör att vara familjehem så kan förutsättningarna för vård på grund av anknytning formellt sett upphöra. Samtidigt kan ett upphörande av omhändertagandet och en hemflytt, vid en samlad bedömning enligt 3 kap. 6 § i den föreslagna lagen, fortfarande vara skadligt för barnet. Barnet kan i dessa situationer ändå ha en stark anknytning inte bara till familjehemmet utan även till det sammanhang i vilket barnet vårdas och lever, såsom skola, social miljö och behandlingsinsatser.

I dessa fall anser kommunen att det kan uppstå en otydlighet med konsekvenser för både barnets bästa och rättssäkerheten.

Kungsbacka kommun